

CHARLES DICKENS

Δύο εικόνες τῆς Ρώμης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ-ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΒΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

11

Η ΚΟΡΥΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΟΥ

17

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

46

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΑΠΟΚΕΦΑΛΙΣΜΟΣ

49

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

68

ΕΙΚΟΝΕΣ

71

Η ΚΟΡΥΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΟΥ

ΜΙΑ ΠΟΥ Η ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ και τὸ Σάββατο, καίτοι ἑορταστικὲς ἡμέρες, κύλησαν ὑποτονικά, καὶ τὴν Κυριακὴ δὲν γίνονται καρναβαλικὲς ἐκδηλώσεις, ἀδημονούσαμε —μὲ μιὰ δόση περιέργειας— ν' ἀρχίσει ἡ καινούργια ἐβδομάδα. Κι αὐτό, γιατί ἡ Δευτέρα καὶ ἡ Τρίτη εἶναι οἱ δύο τελευταῖες καὶ καλύτερες ἡμέρες τοῦ καρναβαλιῦ.

Τὴ Δευτέρα, γύρω στὴ μία ἢ στὶς δύο τὸ μεσημέρι, ἄρχισε σιγὰ σιγὰ ἓνα πανδαιμόνιο ἀπὸ ἄμαξες ποὺ κατέφθαναν στὴν αὐλὴ τοῦ ξενοδοχείου· ὑπηρέτες πηγαينوέρχονταν φουριόζοι ἀπὸ τὸ ἓνα μέ-

ρος στο άλλο· ἔπειτα, ὄλο καὶ κάποιος ξεστρατισμένος ἐπισκέπτης μὲ παρδαλή ἀμφίεση ἐμφανιζόταν αἴφνης στὸν διάδρομο ἢ σὲ κάποιο μπαλκόνι καὶ ἀμέσως κρυβόταν, γιατί ἀκόμα δὲν εἶχε συνηθίσει τὴ στολή του καὶ τὸν ἔπιαναν οἱ ντροπές. "Ὅλες οἱ ἄμαξες εἶχαν τὴν ὀροφή τους ἀνοιχτή, ἐνῶ τὸ ἐσωτερικό τους εἶχε ἐπιμελῶς ἐπενδυθεῖ μὲ λευκὸ βαμβακερὸ ὕφασμα ἢ μὲ κάμποτο, γιὰ νὰ μὴ φθαρεῖ ὁ διάκοσμος ἀπὸ τὸν ἀνελέητο βομβαρδισμὸ ζαχαρωτῶν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ δεχθεῖ· μέσα σὲ κάθε ὄχημα ποὺ περιμενε τοὺς ἐπιβάτες του ὁ κόσμος στρίμωχνε καὶ στοίβαζε πελώρια σακιά καὶ καλάθια γεμάτα μὲ κομφετί, ἀλλὰ καὶ βουνὰ ἀπὸ λουλούδια, δεμένα σὲ μικρὰ μπουκέτα· ὀρισμένες ἄμαξες, μάλιστα, ὄχι μόνον ξεχείλιζαν ἀλλὰ κυριολεκτικὰ κολυμποῦσαν στὰ ἄνθη, καθὼς μὲ τὸ παρα-

μικρὸ κούνημα ἢ τράνταγμα τῶν ἀναρτήσεων σκόρπιζαν μέρος τοῦ πλούσιου φορτίου τους στὸ ἔδαφος. Γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦμε ἀπροετοίμαστοι, διατάξαμε νὰ φέρουν ἀμέσως στὴ ναυλωμένη μας ἄμαξα δύο εὐμεγέθεις σάκους μὲ ζαχαρωτά (ἕκαστος ὕψους ἑνὸς περίπου μέτρου) καὶ μιὰ μεγάλη καλάθα μὲ λουλούδια. Κατόπιν, ἀπὸ ἓνα ἀπ' τὰ ψηλότερα μπαλκόνια τοῦ ξενοδοχείου, ἀτενίζαμε τὶς ἐτοιμασίες καὶ ἀπολαμβάναμε τὸ θέαμα. Τὴν ὥρα πού οἱ ἐπιβάτες ἄρχιζαν νὰ μπαίνουν στὶς ἄμαξές τους καὶ νὰ ἀναχωροῦν, μπήκαμε κι ἐμεῖς στὴ δική μας καὶ ξεκινήσαμε, ἐξοπλισμένοι μὲ μικρὲς συρμάτινες μάσκες γιὰ τὰ πρόσωπά μας· γιὰ τὰ ζαχαρωτά, ὅπως τὸ νοθευμένο κρασί τοῦ Φάλσταφ, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα συστατικά τους εἶχαν καὶ μοσχολέμονο.

[...]

Πολὺ σύντομα βρεθήκαμε σ' ἓνα δρομάκι, ὅπου, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἄμαξες ποὺ πήγαιναν, ὑπῆρχε καὶ μιὰ δεύτερη ἀπὸ ἄλλες ποὺ γύριζαν. Ἐδῶ τὰ ζαχαρωτὰ καὶ οἱ ἀνθοδέσμες ἔδιναν κι ἔπαιρναν· εἶχα τὴν καλὴ τύχη νὰ δῶ ἓναν κύριο, μεταμφιεσμένο σὲ ἀρχαῖο Ἑλληνα πολεμιστὴ, νὰ πετυχαίνει στὴ μύτη ἓναν ληστή με κοντὰ γένια (ὁ ὁποῖος ἦταν ἔτοιμος νὰ πετάξει μιὰν ἀνθοδέσμη σὲ μιὰ δεσποσύνη ποὺ πρόβαλε ἀπ' τὸ παράθυρο στὸν πρῶτο ὄροφο ἑνὸς σπιτιοῦ) με ἀκρίβεια ποὺ ἔκανε τοὺς παριστάμενους νὰ ξεσπάσουν σὲ ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίες. Τὴν ὥρα ποὺ ἀστειευόταν μ' ἓναν εὔσωμο κύριο —μισὸ ἄσπρο καὶ μισὸ μαῦρο, λὲς καὶ τὸν εἶχαν γδάρει ἀπὸ τὴ μία μεριά—, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν εἴσοδο ἑνὸς

κτιρίου τὸν συνέχαιρε γιὰ τὸ κατόρθωμά του, ὁ θριαμβευτῆς Ἑλληνας δέχτηκε, κατευθείαν στὸ ἄριστερό του αὐτί, ἓνα πορτοκάλι ἀπὸ τὴν ταράτσα κάποιου σπιτιοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ σαστίσει, γιὰ νὰ μὴν πῶ νὰ τὰ χάσει τελείως. Διότι ἐκείνη τὴ στιγμή στεκόταν ὄρθιος καί, μ' ἓνα ξαφνικὸ σκίρτημα τῆς ἄμαξας, γλίττησε κι ἔγινε ἐντελῶς ρεζίλι βουτώντας μέσα στὰ λουλούδια του ὡς τὸν λαϊμό.

Ἐπὶ ἓνα τέταρτο προχωρούσαμε μ' αὐτὸν τὸν ρυθμό, ὥσπου φτάσαμε στὴν Κόρσο· εἰλικρινά, τὸ κέφι, ἡ λαμπρότητα καὶ ἡ ζωντάνια τῆς σκηνῆς ποὺ ἀντικρίσαμε ὑπερέβαιναν κάθε φαντασία. Ἀπὸ τὰ μυριάδες μπαλκόνια — τόσο ἀπὸ τὰ ψηλότερα καὶ μακρινότερα ὅσο κι ἀπ' τὰ χαμηλότερα καὶ κοντινότερα — κρέμονταν ζωηρόχρωμα κόκκινα, πράσινα, γαλάζια, λευκὰ καὶ χρυσαφιά πετάσματα,

πού φτερούγιζαν μέσα στὸ λαμπρὸ φῶς
 τοῦ μεσημεριοῦ. Ἀπὸ παράθυρα, ἀπὸ στη-
 θαῖα καὶ ἀπὸ ταράτσες ἀνέμιζαν σερπαν-
 τίνες βαμμένες στὰ πιὸ ἔντονα χρώματα,
 ἀλλὰ καὶ φανταχτερὰ ὑφάσματα σὲ κάθε
 ἀστραφτερῇ ἀπόχρωση, πού αἰωροῦνταν
 πάνω ἀπὸ τὸν δρόμο. Ἦταν λές καὶ τὰ
 κτίρια εἶχαν κυριολεκτικὰ γυρίσει τὸ μέ-
 σα ἔξω πλημμυρίζοντας μ' ὅλη τὴν εὐφο-
 ρία τους τὸν δρόμο. Οἱ βιτρίνες τῶν κα-
 ταστημάτων ἦταν κλειστές, ἐνῶ τὰ πα-
 ράθυρα ἦταν γεμάτα κόσμος, σὰν τὰ θεω-
 ρεῖα ἐνὸς πάμφωτου θεάτρου· οἱ πόρτες
 εἶχαν ἀφαιρεθεῖ, καὶ στὴ θέση τους, ἀν-
 θοστόλιστα καὶ στεφανωμένα μὲ πρασι-
 νάδες, κρέμονταν ὑφαντὰ μὲ κεντημένα
 δάση· οἱ σκαλωσιές στὰ γιαιπιά εἶχαν με-
 ταμορφωθεῖ σὲ ἔκπαγλους ναοὺς, ἐκθαμ-
 βωτικοὺς μέσα στὰ ἀσημένια, χρυσαφιὰ
 καὶ πορφυρὰ χρώματά τους· καὶ σὲ κάθε

γωνίτσα καὶ κόγχη, ἀπ' τὸ πεζοδρόμιο
ὡς τὶς καμινάδες — ὅπουδῆποτε λαμπύ-
ριζαν τὰ μάτια τους—, γυναῖκες χόρευαν,
γελοῦσαν καὶ στραφτάλιζαν, ὅπως τὸ φῶς
πάνω στὸ νερό. Κάθε εἶδους τρελὴ καὶ
παρδαλὴ ἀμφίεση πὺ μαγεύει τὸ βλέμ-
μα βρισκόταν στὸν δρόμο: ἐξωφρενικὰ
σακάκια, κοντὰ καὶ κατακόκκινα· ἐκκεν-
τρικὰ παλιομοδίτικα μποῦστα, πιὸ εὐ-
φάνταστα κι ἀπὸ τὰ πλέον ἐπιδεικτικὰ
ντεκολτέ· μακριὰ πανωφόρια, κουμπω-
μένα καὶ δεμένα σφιχτὰ σὰν ὄριμα φραγ-
κοστάφυλα· λιλιπούτειες τραγιάσκες,
πού, παρότι στραβοφορεμένες, δὲν ἔπε-
φταν ἀπ' τὸ κεφάλι — Κύριος οἶδε πῶς·
κάθε ἕξαλλο, ἀλλόκοτο, τολμηρό, ἄτολ-
μο, σκερτσόζικο, θεότρελο γοῦστο εἶχε
βρεῖ τὸ ἐνδυματολογικὸ του ταίρι· καὶ
ταυτόχρονα, μέσα στὴν παραζάλη τοῦ
ξεφραντώματος, κανέναν δὲν ἔδινε δυάρα

γι' αὐτὲς τὶς ἀλλοκοτιές, λὲς καὶ τὰ τρία ἀρχαῖα ὑδραγωγεῖα ποὺ ὡς τὶς μέρες μας στέκουν ἀνέπαφα εἶχαν φέρει ἐκεῖνο τὸ πρωὶ στὴ Ρώμη, πάνω στὶς στιβαρὲς ἀψίδες τους, τὴ Λήθη.

[...]

Τὴν ὥρα τούτη ὁ θεατὴς ἀντικρίζει ὀρισμένες ἀπὸ τὶς πιὸ ἀπίθανες βινιέτες ποὺ βάζει ὁ νοῦς. Ἀμαξες πλησιάζουν ἀργά· οἱ ἐπιβάτες, ὄρθιοι πάνω στὰ καθίσματα ἢ στὴ θέση τοῦ ὀδηγοῦ, βαστοῦν ψηλὰ τὰ κερὰ τους μὲ τὸ χέρι προτεταμένο, γιὰ νὰ μὴν τοὺς τὰ σβήσουν· κάποιοι προστατεύουν τὶς φλόγες τους μὲ χάρτινα καλύμματα· ἄλλοι κρατοῦν δέσμες ἀπὸ γυμνὰ καὶ ἀσθενικὰ λιανοκέρια· ἄλλοι ὑψώνουν λαμπαδιασμένους πυρσοὺς· ἄλλοι κρατοῦν κερὰκια μὲ χλω-

μές φλογίτσες· ἄλλοι ἔρπουν ἀνάμεσα
 στὶς ρόδες, βάζουν στὸ μάτι κάποιον κερὶ,
 περιμένουν τὴν κατάλληλη στιγμή κι
 ὕστερα τοῦ ὄρμουῦν καὶ τὸ σβήνουν· ἄλ-
 λοι, προκρίνοντας τὴν ὀλομέτωπη ἐπίθε-
 ση, σκαρφαλώνουν στὶς ἄμαξες γιὰ νὰ τὶς
 καταλάβουν· ἄλλοι διαλέγουν κάποιον
 ἄμοιρο διαβάτη καὶ τὸν καταδιώκουν γύ-
 ρω ἀπὸ τὴν ἴδια του τὴν ἄμαξα γιὰ νὰ
 σβήσουν τὴ φωτιά του (ποὺ κι ἐκεῖνος
 ἀπὸ κάπου τὴν ἔκλεψε ἢ τὴν πῆρε μὲ πα-
 ρακαλετά), πρὶν προλάβει νὰ μπεῖ σ' αὐ-
 τὴν καὶ ν' ἀνάψει τὰ σβησμένα κερὶὰ τῆς
 παρέας του· ἄλλοι, μὲ τὸ καπέλο τους κα-
 τεβασμένο στὸ στῆθος, στέκονται στὴν
 πόρτα μιᾶς ἄμαξας κι ἐκλιπαροῦν ὅλο
 ταπεινότητα μιὰ καλόκαρδη κυρία νὰ
 τοὺς δώσει φωτιά γιὰ τὸ ποῦρο τους καί,
 ἐνόσω αὐτὴ ἀμφιταλαντεύεται, σβήνουν
 μ' ἓνα φύσημα τὸ κερὶ τῆς, ποὺ τόσην ὥρα

τὸ προστάτεψε στοργικὰ μὲ τὸ χεράκι
 τῆς· ἄλλοι ρίχνουν ἀπ' τὰ παράθυρα νῆ-
 μα καὶ ἀγκίστρι γιὰ νὰ ψαρέψουν κεριά·
 ἄλλοι κατεβάζουν κλαδιὰ μὲ μαντίλια δε-
 μένα στὴν ἄκρη καὶ τὰ ἀνεμίζουν ἐπιδέ-
 ξια, σβήνοντας τὴ φλόγα τῶν ἀπὸ κά-
 τω τὴ στιγμή πού αὐτοὶ θριαμβολογοῦν·
 ἄλλοι παραμονεύουν στὶς γωνίες μὲ πε-
 λώρια πυροσβεστικὰ ἐργαλεῖα — σὰν λογ-
 χοπελέκεις— καὶ ξαφνικὰ χιμοῦν πάνω
 σὲ περίλαμπρους δαυλοῦς· ἄλλοι περικυ-
 κλώνουν μιὰ ἄμαξα καὶ τὴν πολιορκοῦν·
 ἄλλοι ρίχνουν βροχὴ τὰ πορτοκάλια καὶ
 τὶς ἀνθοδέσμες πάνω σ' ἓνα ξεροκέφαλο
 φαναράκι πὸ ἀρνεῖται νὰ σβήσει, κι ἄλ-
 λοι βομβαρδίζουν ἀκατάπαυστα μιὰ πα-
 ρέα ἀνδρῶν πὸ ἔχουν σχηματίσει πυρα-
 μίδα μὲ τὰ σώματά τους κι ὁ κορυφαῖος
 ἔχει στερεώσει στὸ κεφάλι του ἓνα ἀσθε-
 νικὸ φιλτάκι, πὸ μ' αὐτὸ φαίνεται ν' ἀψη-

φᾶ τοὺς πάντες! Σέντσα μόκολο! Σέντσα μόκολο! "Ομορφες γυναῖκες, ὄρθιες μέσσα στὶς ἄμαξές τους, δείχνουν περιγελαστικά μὲ τὸ δάχτυλο τὰ σβησμένα κεριά, χτυποῦν παλαμάκια καί, καθὼς ἡ ἄμαξα προχωρᾷ, φωνάζουν: «Σέντσα μόκολο! Σέντσα μόκολο!»· χαμηλὰ μπαλκόνια, γεμάτα μὲ γλυκὰ πρόσωπα καὶ πρόσχαρες φορεσιές, ἀμύνονται ἀπέναντι στοὺς εἰσβολεῖς πὺ πηδοῦν ἀπ' τὸν δρόμο: ἄλλοι ἀπωθοῦν ὅσους πασχίζουν νὰ ἀναρριχηθοῦν, ἄλλοι σκύβουν, γέρνουν, ζαρώνουν πρὸς τὰ πίσω — ντελικάτα χέρια καὶ σώματα — αἰθέριες ὑπάρξεις — λαμπερὰ φῶτα, ἀνάερα φορέματα, Σέντσα μόκολο, Σέντσα μόκολο, Σέντσα μό-κο-λοοοο! — καὶ τότε, τὴν ὥρα πὺ ἡ ἐπωδὸς ἤχεϊ πιὸ ἕξαλλα ἀπὸ ποτὲ καὶ ἡ ἔκσταση βρίσκεται στὸ ἀπόγειό της, ἀκούγεται τὸ "Ἄβε Μαρία ἀπὸ τὰ καμπαναριὰ τῶν ἐκ-

ΔΥΟ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

κλησιῶν καὶ τὸ καρναβάλι τελειώνει αὐ-
τοστιγμεί — σβήνει σὰν κεράκι, μ' ἓνα φύ-
σημα!

